ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒ ՏԱՐԻ — ԹՎԻ 1941 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ՓԵՏՐՎԱՐ 1886 (Ն. Տ.) 2 ՄԱՐՏ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ԱՄԵՆՕՐԵՑԱՑ

ԲԱՆԲԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱԶԽՈՐՀԱՅԻՆ

ՀԱՍՑԵ ՄԱՆԿ

ՀԱՅԵՐԵՆԻՔԻ ԱՄԵՆՕՐԵՑԱՑ ԿԱՆԽԻՆ

Տարեկան	Վեցամսեայ
Դ. Պոլսոյ համար 6 մէջիտ.	3 մէջ.
Գաւառաց » 7 »	3 1/2 »

20 փարա

ԳԻՆ ՄԱՆԿ

ՀԱՅԵՐԵՆԻՔԻ վերաբերեալ նամակ եւ այլ գրութիւն պէտք է ուղղել առ. Տնօրէն, Կ. Գալաթիա Մէրճան Զարչը, Մարգարեան Գրատուն թիւ 37.

20 փարա

Կ. ՊՈԼԻՍ 17 ՓԵՏՐՎԱՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Քանի՛ գոյ յոյսեր ունը մեր Ազգին Սրբոյ բռնանողներէն մէկը յաստիւէ դրեամ է մեր «Հայրենիք» բանիրին թերթին մէջի հրատարակիչը խնդրելով. «Հայրենիքին» Ցեղրենիքիս ու յարմար գտաւ իր թերթերուն ոչքի տուաջը հանել այդ գլխատրատիչ ոգն պատմագրը որ, որքան «Փունջ» շաբաթաթերթին իրեն գոյրերին ատարիով է ըլլել Իզմիրի «Արեւելեան Մամուլի» խմբագրատիպ. իրրեւ ընդդիմադիր հանդիսաբերեան գլուխ Ս. Մախտ նախկինագրի ֆոթոգրաֆատանն, ուրեմն ոչ «Հայրենիք» բանիրին ուշադրութիւնն ալ իր գոյրերով թերթ ու մեր է ըլլել. թէ որ «Հայրենիք» շաբաթաթերթին անձնական չանն ու հոգեւոր իրեն բանիրոյնքն է ոչ-ոչիսի կերպով վարուելու ընդդիմադիր կոչին հնա. ընդդիմադիր կոչին ոչ, իր անձնական ակրն ու ազգայնի պարտն է իրեն պարտաւորեցնող խնդիրներ պաշտպանելու ոչ-ոչիսի վարուելու կերպին դէմ.

«Ակն ընդ ական, ատամն ընդ ատամն» կ'ըսէ սուրբ գիրքը.

* * *

ՓՈՒՆՋԻՆ ԶԱՑՈՒՈՑՔԸ

Ազատ Մամլոյ վերջին Դեկտ.—Նոյ. տարեգրութիւնն իրենց կարեւոր եւ ծանրակշիռ պարտաւորութեանց սատարագոյն չանգնահարած լլնել կը թուին այն կողմ մը ազգային գործիչներն եւ հրապարակագրի առնուն կրող սարկաւագ արարածներն, որ այն թէ ազգային դարաւոր իրաւունք մը խնդրելու յանդգնութեանը արդիւնք կ'ստանային, կ'ասոնցմէն, ցեղագիտական սարսուռ մը կ'զգան տեսնելով թէ իրենց թագուր փորձած գիտակը գեռ կը ՀՆՉՒ և կը իրլլար. թէ մեր ոտակ կայներ և ազգ կայները արժարոնգ հրայուն բերաններ կան գեռ. Անե՛նգ վրե՛ն կը գոչեն այդ ազգային իրաւունց տանուգորներն. անե՛նգ անանց՝ որ ճշմարտութիւն և արդարութիւն կը խօսին. վրե՛ն անանց՝ որ ազգային նուիրական իրաւունքներ պաշտպանելու կը յանդգնին: Սակայն այս ա-հընկնց չանին իր ահեղագոյն բանդին ըրած լլնեալ կը թեւ մանուանգ Փունջի խմբագրին խանգարած խելագարանին վրայ որ փրփրուն կատաղութեամբ և անգգայութեան վայրկեանի մը մէջ ծնած է իր վերջին հրկչակերտն, ան ի իր 1877 թուոյն մէջ «Զմիւռնիոյ գաւառական ժողովոյ գիւանն» վերնագրով յոդուածն որ ծայրանկ ստորագրութեան օրինակ մ'է, և որու մէջ օրհասական կատաղութեամբ կը յարձակի Սիրեալեան Մամլոյ խմբագիր պարանոյի գրագէտ Մեծ. Մ. Մամուրեան էֆի անձնատարութեան վրայ՝ չդիմելով փոստի նշոյն Ա. Մամլոյ հրատարակութեանց դէմ՝ Կամ ոչ. խնդրոյ վերջին դարձուածը նեղու մնան.

Փունջ, կամ թնչպէս յու. տանմանեց հոգեբոյս նեղբանս Պատրիարք, իսկ ազգ. պարոյի յոդուածին մէջ իրրեւ. արժանի փոստարան Մախտ Սրբազանի՝ մինուանան գեր կը կատարէ. լրտեսնք ու լուսանք կը ժողովէ Մամուրեան էֆի դէմ. Փունջ որ իրեն յաստակ երկու կարծիք անգամ չունի, կը յանդգնի հանման ազգին կարդնալ թերնակոչ մարդման կանգնիլ. կը պահանջէ, կը վճռէ, կը չեշտէ, կը դատայ և գրեթէ ամանքերքերուն մէջ գրը ուտ բանաս ու գուսարանական յոգուածներ. մինչեւ իսկ Ի. Լեթոնց (այս ինքն իրեն յաստիպուցած բառն է) բանէ թէ Ա. Մամուրեան կը հայոյէ կը նոխուտէ, կը զրպարտէ. մինչեւ ինքը Փունջ բանական չնանարելով ի անուանել Մամուրեան էֆի նման յարգելի անձնատարութիւն մը, թնչպէս Աբեսիկեանի մէկ նոր թերթերից քանդի ասկէ առաջ յանգնած կը մնայ որ հիւանդ. խնդրագոր կոչել նոյն անձն որու. սակայն լրտէ, ծանրակշիռ գիտարարներն՝ ի նպատաս ազգային իրաւանց՝ ամեն ոգիներու ոչ ոչ ոչ գրաւած և գնահատանան արժանացած են. բանական չնանարելով արհամարհական վիճակի մէջ անանելու մնալիս այն ատանգաւոր խմբագիրն օրու սարդը փունջն պրպտու իսկ արժանի չէ. Փունջ բանական չնանարելով այս լրտեսի թերնամանութիւնը տեսագ, իր բոլոր ուժով կը պատայ և կը պահանջէ որ Մամուրեան էֆի. տրատարարի ազգային վարժարանէն հեռանայ Ամեն. Ս. Ազատիրագ Հայ՝ գոր լրտերէն Ա. Խրեսկ. Մամլոյ կամանկից ցոյց կ'տայ. Ա.հա Փունջի ամենամեծ փոստն, վերջինիդ բանի վերջին բառն.

Անատարակոյս Ս. Մամլոյ Մեծ. խմբագիրն Փունջին պէս ատարն պրա. գրի մը ատարագոյն խմբագրին այս յանգակատարութեանց պատասխանելու չդիմոր գիշեան, ոչ թէ Փունջին այս արգելն բարոյապէս փճացած ու մեռած է . . . . Բայց ներգաղիա կը լլնի մեզ անոյնա՝ եթէ մենք՝ չարժեալ այն խորին յարգանքն և համարումն կոր անկեղծութիւն կը տանենք առ ինքն իրրեւ ազգային ասպիսանակագ հրատարակիչ. գերբարեկամ և մանկավարժ. չներ ուզեր ձեռքի հանել յարգանաց պարագ մը կատարելու պատեհ առիթն. զոր կ'ընծայէ մեզ իւր ասոնքներն ասենք . . . Փունջ, . . . անուանարկիչ փոստ. ներով մեզ և հանեցն ոգիներու պարգեւելոց հանար պատկանելի անձնատարութիւն մը.

Ա. Փունջ ինչ իրաւամբ ազգին կոչվիս կը խօսի, երբ այդչեն ազգին ոգիներու մասը գրեթէն հանանակ է իւր և հանանիանց արարանց և կարծեալ՝ որ չէ թէ ազգային իրաւանց պաշտպանութեան այլ կորստեան կամ լաւ նու օրարանան գաղաղ կը յատագանին.

Բ. Ինչու՞ չ.յոյսներ և չէզգեր Ա. Մամլոյ այն յանգանքներ, որոց համար իրր թէ արժանի եղած լլնի Փունջի մինարարայ պատանեցած պատմներուն, որոց տական ատանարարին և հարիւրապատանին արժանի են Փունջ և հանանիանց՝ իրենց յարգանի անձերերի յանգանաց համար.

Գ. Ա. Մամուլ մանանարար անհանանելու գէմ գրած չէ բնաւ, և ոչ ալ այս ինչ կամ այն ինչ անձը ազգային իրաւանց գաղաղանան կրան. այլ գրած է Ազգ. Վարչութեան, գաղանանից ազգանցնա արարանց դէմ, արարանց՝ որ արգելն պատանման են և անուրանան.

Դ. Փունջ, որ Ռուսերէն թերթին գաղանց իւանն մէ . . . . . գրան է, բնականապէս կը զարմանայ երբ կը տեսնէ որ Ա. Մամուլ Փարիզեան չանհերոյ կը պատասխանէ և հիասիանն եկեալ խորհրդաւոր բանաձեւներու գաղանիկը կը պարզէ.

Ե. Թող Վարչութիւնն, թո՛ղ կրան. ժողովն պատասխանեն մանանանգ. Գեր. Շանդարեանի անժխանելի և ներսուն յոգուածներուն. թո՛ղ պատասխանեն նոյն կարգացած հրաւերին և գաղթակցեալ արարն, եթէ կան խարազանին, և իրենց բնիկացին՝ եթէ երբէք կարգ են, որ գարանանեն — Տերն է այս ըսել թէ Գեր. Գանար Վ. Շանդարեան այն միակ եկեղեցականն է որ կրնարեան գասին ընդհանար և անարակերի անարդարարութեան մէջ արիութիւն ունենալու հրապարակաւ ազատարին յարգանքու իւր անձնական հանգանամ. ներն և կարծիքներն՝ ի մասին Դպրոց. Ինչ որան. Եւ պատանութիւն լաւ էլ մը սիրտ նուիրել տնուրար ազգ. հանանան արձարգին, Հայաստանեայց եկեղեցւոյ ազգ. հարազատ գասին, և նոյնս անկախութեան և իրաւանց ազգ. անվեհեր պարտեանին.

Զ. Ա. Մամուլ որ 13 տարիէ ի վեր էր հրատարակուի, իր անկախ գրագրին միայն հանանարիմ Ազգացած է և այս կամ այն անձին մանանար նկատանելիներուն գերին չէ՝ եղած երբ. թէ. ազգային ասեն խնդրոյ մէջ ունեցած է իւր խիստարոյն կարծիքն զոր պարարարած է մինչեւ վերջ, սանանց փայի ընելու թէ իւր պարարարանած կարծիքը հանանակ է կամ ոչ այս ինչ Գերազարանին կամ այն ինչ Վանանարարի կարծեաց, կեան նպատակի ունենալով միայն ազգին յոյն, թեպէտ քանի կը ցաղնէ իւր երկար ժամանակեայ պատասխանի ընթացքն. Փունջ մէկ քարով երկու թռչուն զարնել կը կարծէ ամանանանելով և գ.Վանն. Ս. Ազատիրագն իրրեւ կոմանիկ Ա. Մամլոյ. բայց չարաչար կը սխալի նամ՝ վասն զի Ա. Մամուլ չկրնար խարդանիկ լլնել Ս. Ազատիրագի՝ իւր խմբագրական պարարանն մէջ, քանզի սակայ իւր կարծեաց ազատարիման համար և կրնանան գասան զեղծանց գէմ գրելու համար մեզագրաւած է. երկրորդ՝ վասն զի Ս.Վանն. Մեկլիսեցեանց Արարատ ոչ հարազարիա ենկեցականներն է ոչ գասան և կը սիրեն յարգել կարծեաց ազատարիմեր և երբէք չեն գիմանիր բանագանելու ուրիշ մ'որ իրենց կարծեաց հանանան խան և գրէ. Սակայն Փունջի. վրայ կը գասակ ուրիշներն, և կարծեաց ազատարիման մեծ սիրարանքն ոչիրան կը հանանիանց՝ ոչ գան մը գոյներու տեսանիլ.

Ի. Հիասանալէս թէ որ Փունջի իրրեւ անարարարարութիւն կը հանարի Ա. Մամլոյ համար՝ պատանք է. երբ նու իւր կարծիքն ու սիրարանքը չը մանանի նոյն իսկ անանց որ կը հանանի իրեն նանչ տալ, և այս պատանք է նաեւ նու իրարանանութեան. և անշուշտ Վանանի՝ Ազարիանան էֆի. սիրանան մեծանագիր է. և սիրան յու. ուսամ նապիրած է կարծեաց ազատարիման յանարարարար

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԴԻՊԱՆԱԴԻՏԱՑԱՆ ԱՐԵԱԻԱՆՔ ԹՈՒՍԱՑ Ի ՀԱՊԻԵԻՍՏԱՆ

Ռուսական այս եղանակ աշխատանքի մասին ի Հայաստան, ժամանակ ամ Դիվանի Ս. Պետերբուրգի թերթերից, առավել կը բերէ, թէ որ է իրաք այդ աշխատանք, որպէս վրայ գերմանական մասնագիտ այնքան կը խոսի մի ամսի հետ, ինչպէս Մ. Նիկոլայ, և այս յեղանգ յայտնած ապ կը հրատարակի. որպէս Քաղաքամասիքիրը մեր ալ մեր ընթերցողներուն կը ասեր.

Անցած տարուայ վերջերը, Հանգիստանէն եկած նամակներ բնաց սուրբ ռուսական պատերին թէ Տիկնէրէ թագաւորութեան մէջ մի վերապոխ առասանան է. երբեմն հնար առած հոգալարար ուսուցիչ, որոնց ասելուն նայն և Ս. Դիվանի գրքի կիրաւոր. Այդ գաղանամարդունդ մարդը, իբրեւ հիր և գանանկից Նիկոլի մեռ կիրքիր. Ուրեցան պարիկ մի անունդիան եղար Ռուսական կառավարութեան Հայաստանի վրայ յանձնայու խարդեղներին.

Այդ աշխատանքին պատասխանն այս է.

Այդ տասանանքը՝ Աշխարհ ամառ մի մարդ է, հին հաստատագէ և Զարթիցն քաղաքին մի խանութպանի տղայ. Այդ բանայատ (բայդ պրոպագանդ) մարդուն վրայ եղած դրդիչներ հոն է ապրէն. — Պարտիկ գրքերէ գերի բռնուած՝ իր գլուխը գնալու վրայ է եղեր, երբ մի օր առաջ ի Մէյնէց, իր մանկիսմարդկանց բանութեանէն կը պրծնի այդ փոտանգէն. 1878 թուին Կարսի տակ կըռուելու առեն, իրը Ռուսաց կողմէ կռուող Մաքսիմոր փայլորի ձեռքը կ'ընկնի ու. իսկոնելու կը դրէին. բանակն կնիկներ կը գնէ. պատի տակէն մի ծակ բանալով. Ուրիշ կերպակերով գլուխը ու բանը դրէին անցնելէ յետոյ, այլ ալիներ պրոնոնելու ի Պետերբուրգ. իր հնարագիտութան համար ազատութիւն ինքզինքու. որպէս զի երկրան Փարր-Ամիլ նոր տանմանագրիներն վրայ Ռուսիոյ և Սամանեան երկրի միջին հաստատանի.

Այդ Աշխարհի քանակ էին կոնգնած Կոտոֆի և Ակսակոֆի պատանները, որոնք վրայ կը հոսանանէին այդ առանդարանում, բայց գեռ չը հաստատուած պրոյեմներու նշանակիրներ. Սակայն գեղարանան գիտնաստուն վարկաս էր. Այդ լուսաբերներուն (կնոճ ընկերներուն) ուզուեցաս. Հարաստանի մէջ երիտասարդ բնակիչ. Բայց ենթարկելով գանանը անցագրերու և ուրիշ կարգերու անհարմարութեանց, որ բան հոգաներները չեն կարող ընդունել. Այդ ալ ամանանկերն էին, երբ Ռուսը ամեն տեղ Անգիրոյ տարի տակ քարեր և խոսի գնել կը պրպտուէին. Մոսկուայի հնարիկոց վարպետներ տպագիր գրքերու մէջ (վերնան լիշուած կոտոֆի և Ակսակոֆի) միայն լրջին տեղ բանին Ափրիկէի մէջ ստուգիչ. Ուսան կարձել ուզիցն թէ 'նէկու' Օդեսասայ նեկնցուն կը պատանի ի թէ է. կրօնանիներն պնուիթեան կը խնդրէ. Ամրէկի Խաղաղները Աղանասանէն Հայաստան անցան. Ի'նդեղս և. ոչ նամակով (սասանան դիտել, թէ ոչ չէ պարտել այդ բան). Աղոնցմէ վրայոցներէն (արտաքսացուները) դնացին Անգիրացոյ հետ լսուեցաս Մէնտրի բանանին մէջ, մարտագնդի խաղալ մասը Մասասանի տակ Ափրնաֆին ապասեց. Բայց նա Պետերբուրգի մէջ բանեցած ամենանանուս համար պատասխանութիւն տեսնելու վրայ էր՝ իր հատարակութեան պատկանող մի հաստատացի ապիկան հետ Ս. Լ. ամենահարուստ հասարակութիւններն մի ամենահարուստ ապիկ իր վրայ գարձուեր էր. բայց երբ իր բնակիչներն դիմը կանգնեցին, մի վերջինան անցամ լանեսաց, թէ տատ իր նշանաթը, բերան բերանի խոսակցեց Աշխարհան ընկերութեանց հետ, հրամանագիր տատցաս, ի հարկէ և ուրիշ տեղի ապիկ ի դիմանկան պարտանիր և ազգացի հագուստ հագած և Գալէն անցնելով գրեալ իր լուսաբար տեղը գնաս Ափրիկէի մէջ. Տիկնէրէ լեռնագագաւորի վրայ երթացող Ռուս տասանանը մի խանութպանի տղան. Ափրիկէի մէջ ատանց. ուստ ու. գրպանը դնացին մէջը. այսօր գնացած է Գիմատոր գրիսատանէց Ակսակոֆի արքունանց մէջ. Պետք է դիտանց որ այդ բանը Զարը չպիտաք է դիտանց մինչև. որ չյաջողուի.

ԹԱՒՈ ԼՈՒՐԵՐ

Բ. Դուռը երբէ իրիկուն Պալկարիոյ և Սերբիոյ միջև հերուեցիր հարաբերութեան համար հրամանագրենց Մատիա փաշայի.

Սոյն հարաբերութեան դանդաղիրը յոյս արտնակ ազնար լինի, որպէս մեն Բ. Դրան պիտի գրէսորի. երկուքը Սերբիոյ և Պալկարիոյ և միւսն Բուլգարիայի կառավարութեան քով պիտի պատնուին.

— Եւրոպական լրագրաց քաղաքական հեռագրի մը նայելով Սրբ Լաւրա Թարգմանի և գլուխ Անգլիական կառավարութեան ազատամարտիներու տաքեր է Բ. Դրան՝ Ե. գեղարանէն Անգլիական գորքերը երթեալ. և Սամանեան կառավարութեան հոգալին ամրացուելիքը պատասխանելու համար.

— Պալկարիոյ դրամատան նախագահ Սերբիոյ պատերազմական նախարարը՝ ամեն տեսակ ուղարկութիւնքը դադրեցուցեր է.

— Բարիզի տեղեկագրեն կը գրեն թէ Անգլիական յանձնաժողովներ տարեր է Բ. Դրան՝ Ե. գեղարանէն Անգլիական գորքերը երթ

գէն երբեմն գրած եմք առանձին յոդուածով.

—

Յուսաց որսի կիմանամք թէ՝ Մեծ. Մաքսուտեան Միքայէլ էֆ., որ Օսմ. հիւպատոսութեան գաղտնով ի Ներսիս կը գտնուէր, յանկարծակոր եղեր է.

Նոյնպէս յուսաց որսի կը ծանուցանեմք թէ բարեշրդիւն Ֆ. Ռոկան էֆի որդի Տիգրան էֆէնտի Ինկլրեսի մէջ փախեաներ է.

—

Այսոր մայրաքաղաքիս ասպիր եկեղեցւոյ մէջ Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ փառ ու պարծանք Հոգոյ Ս. Ղեւոնդեանց երգանիկ քահանային ուսոր կատարուեցաւ չքեղ կերպով, մանաւանդ Մայր-Եկեղեցւոյ մէջ ի Ներկայութեան Ամենս. Ս. Պատրիարք Հայր. Այն երանելի քահանային որ իւրեանց անձնուիրութեամբ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ ազատութեան պատճառ եղան, իւրեանց հոգեշունչ քարոզներովը ժողովուրդը սգեցուցին, կ'աղաչեր որ յիշեալ Սրբոց յիշատակը ամենայն հանդէս խուռն բազմութիւն մը ըլլար, բայց ցաւալի է որ մեր ժողովուրդն ասելի պարտականներու և նուազահանդիսներու նկատմամբ կ'ախորժի, քան իր ասելի Սրբոց յիշատակը ասելու հանդէս ասելը եկեղեցւոյ ասեանի մէջ ներկայ գտնուելու.

Լաւ կը յիշենք, որ 1884 թուին երբ Ամենս. Մեղրիսեանցն Սրբազանը մայրաքաղաքս կը գտնուէր, Հանդուգնաբար ժողովոյ մէջ մեր նախնի և որդի եկեղեցականաց և աշխարհականաց մէջ բաղդատութիւն կ'ընէր, ի ներկայութեան մեծ բազմութեան, ասելով տարբերութիւն կը գտնէր նախնեաց և արդեանց Հայոց եկեղեցասիրութեան և ազգասիրութեան վրայ և յորդոր կը կարդար ժողովրդին որ ազգասիրեր մեռուցանեմ առ Տէր Աստուած, որ նոյն հոգին և նոյն ջերմերը մեր դարերուն մէջն ալ ներդնէ.

Հայ ծերունի Գիւղ

ՄԵԾԱՅԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Միացեալ ընկերութեանց պարահանդէսը թէպէտ ամեն տարի, այս տարի ալ դիտի կատարուի ապրիլեանվայել չքեղութիւնով. Մեր ազգայնոցմէ ամեն ոք գիտէ, թէ այդ չքեղաւոր հանդիսակատարութեան նպատակն է Դիւթեան տան հայիմայիմէ, միացեալ ընկերութեանց՝ դաստաններու ազգասէր հոգեւոր և մնայուր օգուտ մատակարարելու համար. Գովելի ջանք և երիտասարդի փարատութիւնն տրամանի. Ազգ՝ կը հրաւիրենք մեր պատուական ժողովրդին, որ թեթի ալ այդ գովելի ջանքին իր կարողութեամբ մասնակցի և արժանի լինի երիտասարդի փարատութիւնն, ինչպէս որ ամենայն հոգեւոր և մնայուր գաստաբարգաւաճութեան լիակ ապահովութիւնն մարդասէր և նիւթական ոգեւորութեամբ. Ամենայն ոք ազգասէր՝ կարդալով այս տողերս՝ ինքն ալ ինչպէս ամենայն ազգասէրներ՝ ոգեւորուելու է և ինքն ալ ինչպէս ամենայն ազգասէրներ՝ ոգեւորելու է ուրիշներ.

Մեր երկրի թուղթի մէջ ալ, հիանալի հանդիսաւորագոյն ընկերութեան մասին Ս. Բնութեանի սրտաբուխ պատասխանին մէջ, ՏԷրգ ասելն վերջ ասելոյ նոր հանդիսաւորութիւն մը տարուանցան տեսանելիք մեր ազգայնոց լինելով, պարտաւորութեան խնամոյ ապրողաւոր է. Այդ ասելն վերջ ոչինչ պէտք է կարդալ պարտաւորութիւնը.

«Գ. Պերտեմի Արդիւնքեան 1853 մարտի 18էն հրեկեցեան ժամու 12էն մինչև՝ ազգայի իրեր է Ընկերութեան մասնաբաժանը, երբ տարէն տարիներու արձանագրած են եղեր երկոյն լիակատար պատասխան. յարգելի տաղանդն դարձեալ հանգիստներ է վարուցած իրեան կանոնը, երբ ուշաբերեալ գեղ հանդիսաւոր չեն եղեր, և անվիճելի մեծեր է գիտէն. Հանդուգնարար Գ. Ս. Արդիւնքեան կը ասէ, երբ նշանակ իմ գասաստն տրամ գացեր էր, ազգերորդ ալ գրուած էին».

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Գաւառներու մէջ գտնուող թերթերու յարգոյ բաժանորդներէն կը խնդրեմք որ լապտրոյ բաժանորդագրենք, որ մինչև հիմա չեն հատուցած հաճին յղել մինչև յաւաջիկայ մարտ յարմէ յետոյ պիտի դադրիլ Հայրենիքի առաջուն.

Ցնորէն
Վ. Ֆ. ՄԱՊԱՐԵԱՆ

ԿԼԻՊԱՆ

Հայրենիքի Ցնորէնաբերութիւնը՝ թերթին յարգոյ և հանդուսաց բնիկացք մը տարու. հանդէս այս օրերս գրաւուած լինելով խորագրատան և տպագրանի վերաբերեալ կարգ ու կարգագրութիւնքերը, հարկադրուած է՝ հրատարակութիւնն չընդհանրանալու. կամ յաջորդիւս հանդէս՝ առ ոչինչ միայն մէկ ոյրագրութիւնքով մանրոյ ներքեւ գնեն թերթիր. այդ պատճառաւ տպագրական սխալներու անպատկաս եղան են վերջին մի քանի թերթերուն մէջ. սխալներ՝ որոնց մի քանի տեղ խաղաքը թարգմանին անհասկանալի դրած էն. Ուստի մեր ազնիւ ընթերցողաց ներողամտութիւնը խնդրելով, յոյս կը յայտնենք որ այս մի քանի ուսանդ մէջ կարգագրութիւնք ստացուին. կարող ապրի լինիք այլ եւս ունեն կերպով գասնցնել մեր յարգոյ ընթերցողները.

Մեր երկրի թուղթի մէջ ալ, հիանալի հանդիսաւորագոյն ընկերութեան մասին Ս. Բնութեանի սրտաբուխ պատասխանին մէջ, ՏԷրգ ասելն վերջ ասելոյ նոր հանդիսաւորութիւն մը տարուանցան տեսանելիք մեր ազգայնոց լինելով, պարտաւորութեան խնամոյ ապրողաւոր է. Այդ ասելն վերջ ոչինչ պէտք է կարդալ պարտաւորութիւնը.

«Գ. Պերտեմի Արդիւնքեան 1853 մարտի 18էն հրեկեցեան ժամու 12էն մինչև՝ ազգայի իրեր է Ընկերութեան մասնաբաժանը, երբ տարէն տարիներու արձանագրած են եղեր երկոյն լիակատար պատասխան. յարգելի տաղանդն դարձեալ հանգիստներ է վարուցած իրեան կանոնը, երբ ուշաբերեալ գեղ հանդիսաւոր չեն եղեր, և անվիճելի մեծեր է գիտէն. Հանդուգնարար Գ. Ս. Արդիւնքեան կը ասէ, երբ նշանակ իմ գասաստն տրամ գացեր էր, ազգերորդ ալ գրուած էին».

ԶՆԴ ՀԱՅԱԶԱՆԴԻՐՈՒԹԻՆ ՆԱՄԱՅ

ԿԱՐԳԱԴԻՐ ՑԱՆԿԱՆԱԽՄԲԻ

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԳԻՄԱԿԱԼԻՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱՆ

ԻՆԳԱՄՍ

ՄԻԱՅԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՅՈՑ

Հինգշաբթի, Փետրվար 20/4 Մարտ 1886

Երեկոյեան ժամը 3 ՊՏԷն

Ի ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ, ԲԵՐԱ

Մուտք մէկ Օսմ. ոսկի

ԱՆԴԱՄԻ ԿԱՐԳԱԴԻՐ ՑԱՆԿԱՆԱԽՄԲԻ

Տնօրէն
Մեծ. Ֆոնթիէր Մ. Հ., Ընդհ. Ֆոնտէն Օսմ. կ. Պանքային, Նախագահ
Վեսիմ Մաքսուտ Սեպուհ էֆ., Դեպ-Նախագահ
Մեծ. Էսատեան Միքայէլ, Դիւանապետ
» Սրվանեան Կարապետ էֆ., Գանձապետ

Տնօրէն
Մեծ. Ալիքան Տիրերի Լատիչ,
Վեսիմ-Պաշա Սոսկի էֆ. Անդամ Գեստան Խորհրդոյ
Մեծ. Անթարեան Գեղամ,
» Բարսեղեան Տիգրան,
» Գասպարեան Պրամ,
» Գասպարեանեան Գարապետ,
Վեսիմ. Նուսրաթեան Տիգրան էֆ. Անդամ Վերաքննութեան Դատի,
Մեծ. Թարզեան Սարգիս էֆ.
» Թոփճեան Գէորգ,
» Թիմէնեան Միհրան,
Վեսիմ. Խուսուրեան Կարապետ էֆ., Անդամ Վերաքննի Դատի,
Մեծ. Կիւրեղեանեան Արտաշէս,
» Կիւրեղեանեան Գասպարի,
» Հարութեան Բարսեղ էֆ.,
» (Գարան) Հէնրի Հարսի, Տնօրէն «Պանգալոր» լրագրոյ,
» Սիմիրեանեան Տիգրան, Տնօրէն «Հայ-լրատեսի-Նորագիտի» լրագրոյ.
Վեսիմ. Մարտէր Սենիի էֆ.,
» Միհրան էֆ., Ընդհ. Քարտուղար Երկ. և Առեւ. Դատարանաց,
» Նորատունկեան Գարեգին էֆ., Իրաւ. խորհրդական Բ. Դրան,
Մեծ. Նորատունկեան Թորոսիան,

Տնօրէն
Վեսիմ. Նանուրաղ Կարապետ էֆ., Անդամ Վերաքննի Դատի,
» Գանձեան Գրիգ էֆ.,
» Զաղեան Իսմաէլ էֆ., Ոգեմասի Խորհրդարանի Պրաս. Դարձ. Նախագահ բարձր Թեան
Մեծ. Գասի, Տնօրէն «Արարատ» վանական տասեան,
» Սամանեան Գէորգ,
» Տր Սարգսեան Ռաֆայել,
Վեսիմ. Սարգիսեան էֆ., Անդամ Մեքենագրատան,
Մեծ. Պարանդզանեան Թանգիսի,
» Սեպուհ Ե., Հաշուապետ-Գլխաւոր Սպա. Գանձարան,
» (Գարան) Տր Վանանդեր,
» Տանանեան Ռուբինան, Պատանեաց Հրատարակչատան Տնօրէն,
» Տիգրանեան Սեպուհ,
Վեսիմ. Տիտա Գրիգոր,
Մեծ. Տանանդէ Ս., Թարգմանիչ «Թանգ» լրագրոյ,
Վեսիմ. Թորոսեան Միքայէլ էֆ., Գանձապետ Բարձ. Սանձի Մաքս. Վերատեսչ.
Մեծ. Գիրգորագրոյ, Տնօրէն «Ծաղիկ» Գանգրոյ լրագրոյ,
» Ղազարեանեան Անանդ,
Վեսիմ. Ֆէրիտ Գէր, Անդամ Պետ Խորհ.
Մեծ. Ծերոնի, գործակալ «Լայտի» Ընկ.

բաղաքը ժողովել ասանց հիշ մը արձանկնալ.

Զինուորաց և հասարակաց հետ անարգանքներուն կը փարուէր, կոխնեներու մէջ ասելի փայլուք գաղանի կը նեռներ քան թէ քաղաքներու մարդի մը. ասնեանգարդ յարգասարմը գիները կը կատարեցնէր. Իր ասնանեանց մանրամասնութիւնը, գեղարդ ոչ զանազանութիւնը ասի էր թշնամի Նուս մը Էնմարանին ոչ մ գրան յարձակել. պարտաքեներն վրայ մոգեցել և հանգամ ասնանեանց բարձրաստանգանին վրայ կանգնել.

Դարձեալ թէ հնարքով մանը կը փնտռէր, և թեղանի ասնեանարան կը պատահէր, որչափ որ գոյն կը փնտռէր՝ ոչնչանի ոչ իրմէ թարս կամ ասարդ նս, թեղ մը մանանգու վերջեր մարդիկը պատասխանէին, բայց կամ նախանանանանեանքնէ և կամ գիտնականի երբեք թեղանամամ մնացած ընդերկ ընդամ ասարեներն գնամ մը իրեն ընդանարանելով վեհանանարար ասարդին ոչ ամրոյնին կը բաժնէր, որով նուսարանք և գրնուարը ցրէ մը կամարութեան համար, եւս ասանուել երեխուցի համար իրեն ա՛ և է հրամանք հրամանանանի կը կատարուին և չէին վարանէր ասնեան մանանգարար կամանեներու մէջ գլխիկոյր բարձանելու. Ան էր ասրանն Տեն Ալիքիս Մաքսիմին. Տեն Ֆրանսիան Ասանիա Գրանանանի մարդիկն ասնեանով վերջին ասան.

Տեն Լուսան եղբարն նանանն ասան, գոյն երեք, լաստ և հինգ անգամ կարգաց ասանց չորս ասանանները և ասարանանանը իրեն կամ

սնանան մը միայն գանանելով, գոյն նուիրեցի և քաղաքաց ասրան ասրեցի.

Գանի մը որ ասանի մը ասրանիան վրան ասրեց, բայց գեղանիանը ասելի գեղեցիկները կուգար. ասանեն կը խորշեի. ասարդանանի բանգաղասանը մարդս մէջ կը լրանեին. երբեմն ասանի ասան չարանանի չարանանան մէջ կը թանանեն, երբ յանկարծ յիշեցի ասն նանանի զարդ Տեն Ալիքիսի յանանանել խասասանը էր.

Դիլիսիա է.

ՏԵՆ ԵՒԼԻԷՐՈ ՄԱՍԻՍԻ

Տեն Լուսաբի անեանքին յիշատակի մասին գաղալ և կարեանս թէ ասանանքներս մարանանանս պատասխան թարգանանին մարդը ասանելով, անս կարգեցին վար մեզի գասանեցին, և ասանց մանանանի կրտանեցնելու միայն գրի ասեր Տեն Ալիքիս մարդերքը վանաներ, գասն ալ նարս երբ գանան խասասանանս կը ասարեր գեր և երբեմն գասանանանանանքնէ կը ասարեր գեր և երբեմն գասանանանանանքնէ կը ասարեր գեր և երբեմն գասանանանանանքնէ

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ — ԳՐԱԳԱՆՈՒԹԻՒՆ

Վ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ ԵՒ ԵՂԲ

Իրենց նոր բացած վաճառատան մէջ Զագիմբերլար եօթաշ թ. 51. կը վաճառեն ամեն տեսակ գրքեր, քարտէսներ և գծագրի վրձարներ, թիւրթիւղեն և գանազան պիտոյքներ թէ մեծ և թէ՝ փոքր քանակով։

Գներն յոյժ չափաւոր. վաճառականներու վերաբերեալ լրջիւր տարաձևութիւններ և մանաւանդ ամեն հնարքով և խիստ դիւրագին։

Դասատուներէ նկած յանձնարարութիւնը փոխադրելի թնամով կը կատարուին։

Ց. ԱՍԼԵՏՈՒՐ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲՈՒՐՍԻ

Դաշտերի նեռար

Զուտհանեան Տիգրան էֆէնտիի հանրահանգ ֆէլոյէլիսի Հոր Հոր ազգ. արքերիցին քարտուղ.։

Կենդանագրերէ է Ց. Աբրահամ և բրեղ. թիւրքաս գրասենատարար, Պոլիս Հաճիսիի հասարակի թիւ. 34։

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՆՈՒՐԵՐՆԵՐՈՒ

Ի. Գ.Ն.Ֆ. Թանգի-Ինիշ- Ֆաստ. Ֆ- 39 ազգ.ոյն Գլ.որ գրքոյը

Ա.յս վաճառատունն՝ որ 1883 օրուան ի՛ն հաստատուած է, մի քանի ամիսներ ետեւ ստանալ ենք նոր գրքոյրներ, որոնք գրեթէ ամենայն գրքոյրներ գրագրուած կարգեցուց հանրագի, ցոյց որ կանոնաւորապէս շարունակելով, ամենայն մ՝ նոր ինչ մեր մերոնասատաւ թիւ, Հայոց ամեն պատանարեր գրքի բնագանակութիւն ունի, և կրնայ յանուագ տարեկ գրքի ու գրագրացնել ի թիւ ցոյց բարեկարգութիւն մարդիկ։

Զարգէն հաստատուած որ օտարին մենաւանան համարուած որ և է գրքի ի նոր գրագրաւանի ոյժի փոխարերի է ազգասիրական գրագրամատեցող ամեն ազգայնոց, յանապեց ամիսի որ բան գոր ասուեր համարիր բնագանէլութեան պիտի ազգանանք՝ սիրելի ազգայնոց կրնանք։

վանաւատան մէջ կը նամուսի դարձուցեր, փորը թէ մեծ քանակութեամբ, նպաստ՝ գրելն լերանելու ամեն տեսակ քանիր ազգայնոց։

Մեկ Գ.ուդեցեան

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԵՐ

Ի. Ֆ. ՊԼԻՊՊԷՏԵԱՆ

ՄԱՐԴԻՆ ԵՒ ԻՐՔ

ԿՐԹԱԿԱՆ ԵՒ ԳՈՒՄԱՐԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ ՏԱՐԵԼՈՒԹԻՒՆ

Այս պարտեանին ազգային և բնիկներն ի նիսանի փիրարիներու տեսարանեանց մէջ, որպ ինչ միացեալ է նիկանեանն այլ և այլ պատարագի մէջ իւր կարգի խաչաւոր կրթական։ գրանցանին ճանաչ։

Կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քովը։ Գին 12 գրանիկ։

ՄԱՆՈՒԷԼ Ն. ՄԻՐԱՔՈՐԵԱՆ

ՆԻԱՐԱԳԻՍԱՆ

ՈՒՂՂԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՅՐԵՆԱՒՈՒ ԳԱՒԱՌԻ

Արիւնեան Ֆանգիսատանի

ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Սարքն և Զարդն, Հիւն և Նարդն

ԳԻՏՈՒՆԻ ԳԻՏՈՒՆՈՑ

Մասն Ա. Բ. Գ. (սարք)

Հայարանի գաւառաց ընդհ. Նիարագրութիւն, սեռագրութիւն, ազգագրութիւն, լեզն և սեռայի փոխարէնց նրարարդի, տասեակութիւնք և այլ նիւթք պարունակիչ։ Ազգ. դարձ մէ է. սանմարդարար և հնարարդական. դրուատ ընդհանրապես և յատուկ նորոգ սեռաբերեալ արժանի ամեն Հայոց յանձնարարի ընթերցողութիւն։

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քովի կեղրանարերի է Գրքոյ Գանձէ—գրատուն Նոյնպարի փառն գէտ Դ. Լիր. Հրանանի փանանատուն, թիւ 11։

Գին — Ա. և Գ. մասերն 3 ոսկի. իսկ Բ. Մասն 10 գրանիկներ։

Զարգարանոց հանար գունաւորել պէտք էր մին, և յանձնարարութիւնը հրատարակ կը կատարուին։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԲԱՐԵԿԱՄԱՐ

Ի Տ.Ն.Ֆ. Ե. Ֆ. Ֆ.ոնէ.ան

Մարն գործոյն մէջ, որ տասան քան 100 էջերէ բաղկացեալ է, հեղինակն ամփոփած է ոյժ ամեն մասնաբաժանութիւններն, հրամանագիրն ու պատուիրները, որոնք հանդիպեցան ուսանողաց պէտք եղած նիւթերն հնարանեանն խնամքներոյ կատարելու, բժշկական գանազան գործարանին ազգայնապես գործածելու և մանաւանդ յանկարծական պատահարաց մէջերնէն հարկ եղած ամենիմեան գործարանները տալու։ Մարն պարունակութիւնքնին մեծ ծառայութիւն մը մատուցանել կարող է սա Հայ բնանանաց մէջ որոց բացակայ գործ լինելով այսպէս առաջնորդէ մը։ կը գործեն յանձնարարութիւններ և սխալներ, որոնք լեռաց մեծ տգիտէ պատճառ կը լինին։

Կեդրանարարանին է Աբրահամ գրքասատուր, կը մասնաբերի բոլոր Հայ գրքավաճառաց և Գ. Վանայի քով ի Բերա։ Գին 1 մէջիտ։

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ԿԱՄ

ՍԻՐՈՒԻՆ ԶԲՕՅԱՐԱՆ

ՄԱՆՈՒԱՆԵՆ ՆՈՐԱՐԵՐԻՆ ԳԻՐՔԸ

36 Գեղեցիկ պատկերներով զարդարուած

Սոյն գրատպիրքը ասկից առաջ հրատարակեալ ՊԵՐԱԿԱՆ կամ՝ ՄԱՆԿԱՆՑ ԳԻՐՔԻՆ Զ. մասն է. և կը պարունակէ՝ մանկական հրգեր, կարճ հատուածներ, առասաներ, առակներ և փոքր պատմութիւններ։

Գիրքն Զ. գտնվելիան

Կը վաճառի Մարդ արիան գրքատունը, Մեծաստ փողոց. գրագրացոյ հանար 00 15 գնով կը լինի։

ԱՌՈՒՇՆ ԳԻՐՔ

ԳԱՂԻՍԵՐԻՆԷ Ի ՀԱՅ

ԲԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ի ԳԼԽԻ ԱԶՆՈՒՇԻՆ Վ.ԱՐԳԱՐԱՆԻ

Ջարմանց

Ռ. Ջ. ՊԼԻՊԷՏԵԱՆ

ՀԱՅԵՐԷՆԻՆ ԱՌԱՆՁԻՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

(Բարեանան)

Սոյն գրատպիրքն պատարագեալ և բարգմանեալ նոր հանդիսաւոր գրամբնանար մէջ, որ կրնայ մեր ազգային գիտութեանց մէջ Գաղիսրէն ուսուցման եղանակի գիտութիւնն և մեզի հիմնոյ գործածուած գաւազրքերն ի հին գրութիւնն փոխել որպ փոխանակ ազգաց կերպոյն գրելու թիւնքերը ընդհանրու, փոխանակ ազգերու նորա ուսանելու գրագրելու մէջ զոր ունի կ'ունի ուսանել, իրեն համար բարբարոսին ուսար մի լինցու. ընդհանրապէս կը գիտուցանեն զոյն և ուսանելի գարգիներեն ազգերարեն ուսելու ուսանելու գիտութիւններ կը հանեն որ կը խրատցանեն և կրնան ուսանեցնեն իսկ գիտնը։

Մինչև հիմոյ գործածուած գաւազիրը չանելագեա և որը բան կարգին յարմար են մեզի Գաղիացիներու իրենց մայրենի լեզուն ուսուցանելու. և բարբարոսին անդարձար և անուսուցանելի ազգերարեն մէջ. Ահա այդ դասագրքի տեղն գրաւելու համար պատարաստուած է այս նոր գաւազիրքն որ կազմուեր ազգերին փորձառոյց մէջ մեծ պակաս մը լեցնելու և այդ կարելուոյ լեզուին գիրերն կերպով ուսուցման նպատակս նպատակու։

Արդէն Ուրիշներն ունեն բարաւոր գրատպան մէջ գործոյն կարելիութիւնն և ազգանարարութիւնն։

Կը ծախսի ամեն հայ գրավաճառաց քով. ի գին և գտնեկան։ Կեդրանարարն է Աբրահամ տպագրանի. 13, Ցակոբեան խան։

ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՍՏԵՒՈՒՄԻ

Լաւագոյն քաղաքներն վրայ ամեն լեզուաւ կը պատարաստուի գին 100 հատը 10 գրկ. պէտք ունեցողները պէտք է դիմեն Յիսուսեան տպարան, Ֆաստրաբեան խան 13 կ. Գալա

Ա Զ Գ

Լրագրիս մեջ կը ծանուցի նաեւ հանդիսանաց ներքանաւ Գալա և Ցաղր ազանքու խառնարանի ի Գանձէ գալու։

ԱՐՏՈՂԱՏԻՐ

Տ. Ա. ՄԷԼԻՔԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԱՍԱՆԱՆ

Զաղիգալար նոր ոչ Գոնդարքը

խան թիւ 3

— 32 —

Նոյ (Տան Ալիքը) քանի մի ճանապարհորդներ մէջ ցանցած գերեզմանները քանի թեանը և մեծ բարբարեանը ոնարեան՝ ցանկանալի գարգացեալ տարեկանների հասած էր։ Ուրեմն էր գնա ցանցանա գիրքն ասելու։ Ցանկն (Գան քանի) և մեծ անեանց գիրքն պարունակեալ թիւն ինչպէս նամար ուշանի ու որ իւր փոխանին մեծանալոյ Ցոր Մարգարիտներու Գարգանեալ կարգեանի յանձնարարութիւններ ուներ և մեռան։ Գանանարքն չեր։ և հրկայ յանեանց։ Նոյ. մը գրաստ գրան մէջ մաց, Ցարարանի հրկիներներուն ամանգնեանքն անարեկեն և վերնեկեան իշխանութեան ներքեւ։ Ուրեմ Ցանկեան ծանուն մէկ քանի կրկիներու ասելու բարբարեր ոգեկեն ինոյ։ Ցանկեան Ցանկեան 1880 ապրիլ 11։ Ցոյն կրկրան մէջ սարարարար քանի մը վերնանեանի ուրաց քիմ և փարքի ասուց ասուցաստար նուանս կր կենանի, որը իրրեւ յաստանաստ գրանաներ գրուած էին անոյ՝ թիւնանաց նուանաստերն շարունաներ էրանեանս, գարգ մեռ մեռ անարարանքներ, մարարեկան և սարանաստ հանար, կամ կարելի նարանեն յանի ունար մեծ յարանեներ նուանարեներու հանար։ Արդ մեզ կը թարգմանարանել թիւրքն ասն նուանարարաց թիւ՝ ասուանանանց, թիւ՝ նուանարարն և թիւ գեներարի սարարարար ոչնար էին ընդարգ քանի որ ասանն որ կենանարքներն վերանարեն ինարանեն էր ասանարանց ասանարանց ասանարանի մէջ։ Ցան Ալիքերայի ցանկանալը ցանկանալ ասանալ բեան, գարարան գասանեան նոյ բանի գարարանի։

գարարանաս իրրեւ ոնար նեարարանալ բրեան։

Լաւա և նանար կերարարանի հարարարանալ գիս, գլեանի յարարանեանի բարեան մը ասանա և ասանալ բրաց մը արարարարանա. մարանի ընարան։ Ցանարանի ասանանանեանեան ասանանեան կրնայ նարանալ, և բարարարան կերարարանի իւր մեկ բանանեան մերարարարանի։ Նարարանան ասանանանեան մեծ ասանարանեան գիտանանեան։ Ցոյն արարանանեան գիտանանեան գարարանանեան գարարանանեան գարար